UNIJNA PLATFORMA
UCZESTNICTWA DZIECI

#EUChildParticipation
#EUChildGuarantee

PRZERWANIE CYKLU UBÓSTWA DZIECI

WZMOCNIENIE EUROPEJSKIEJ GWARANCJI DLA DZIECI

WERSJA DLA DZIECI

CZEGO DOTYCZY BROSZURA?

Unia Europejska (w skrócie: UE) to grupa 27 krajów, które ze sobą współpracują. UE pragnie zapewnić dzieciom dobre życie.

Każde dziecko i każda młoda osoba zasługuje na wsparcie, bezpieczeństwo i dostęp do rozmaitych możliwości, a także na prawo do wypowiadania się na temat decyzji mających wpływ na ich życie.

Europejska gwarancja dla dzieci to plan dla krajów UE, jak zapewnić dzieciom potrzebującym wsparcia więcej szans na dobrą przyszłość.

Niniejsza broszura przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży. Mogą się z niej dowiedzieć, na czym polega ów plan, jakie ulepszenia niedawno w nim wprowadzono i jak przyczynia się on do zwalczania ubóstwa.

W trakcie jego przygotowania uwzględniono opinie ponad 41 tys. dzieci wyrażone za pośrednictwem unijnej platformy uczestnictwa dzieci.

Na końcu broszury wyjaśniono słowa i wyrażenia oznaczone symbolem *.

1. DLACZEGO PLAN WSPARCIA JEST POTRZEBNY?

Każde dziecko zasługuje na równe szanse w życiu.

Niektóre dzieci i rodziny doświadczają trudności finansowych, co może mieć różne konsekwencje, na przykład:

- brak posiłków, odzieży, materiałów szkolnych lub bezpiecznego i odpowiednio ogrzanego miejsca do życia
- ograniczone możliwości udziału w zajęciach, na przykład sportowych lub artystycznych
- trudności w osiąganiu dobrych wyników w nauce, co może rzutować na całe życie dziecka, a nawet na następne pokolenie.

Żadne dziecko nie ponosi winy za to, że urodziło się w ubogiej rodzinie, dlatego trzeba mu pomóc.

Wspieranie dzieci znajdujących się w niekorzystnej sytuacji przynosi korzyści całemu społeczeństwu. Takie wsparcie polega bowiem na pomocy dzieciom w osiągnięciu pełnego potencjału, znalezieniu dobrej pracy w dorosłym wieku i wnoszeniu wartościowego wkładu w społeczeństwo.

Aby opisać te trudne sytuacje, Unia Europejska używa słów „ubóstwo dzieci”* lub „zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”*. W 2025 r. blisko jedna czwarta wszystkich dzieci w UE była zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Kraje UE dążą do poprawy tej sytuacji i pragną uchronić co najmniej pięć milionów dzieci przed ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do 2030 r.

- Za sprawą europejskiej gwarancji dla dzieci pomoc otrzymało już wiele dzieci:
  - 600 tys. dzieci w całej UE mogło uczestniczyć w zajęciach szkolnych, na przykład w zajęciach sportowych lub wycieczkach szkolnych
  - Holandia zapewniła darmowe posiłki w szkole większej liczbie dzieci, w tym wielu dzieciom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji
  - Polska utworzyła placówki opieki nad dziećmi w wielu miejscach, w których do tej pory nie było żadnych tego typu placówek.
- Dzieci, organizacje i eksperci twierdzą jednak, że należy uczynić jeszcze więcej.
- Trzeba dopilnować, aby każde dziecko mogło dorastać w zdrowiu, w poczuciu bezpieczeństwa i włączenia społecznego.

W planie omówiono, w jaki sposób kraje UE mogą zmienić lub poprawić obecną sytuację, a także jak w tym celu mogą pozyskać środki finansowe i inne zasoby.

2. KTO POTRZEBUJE DODATKOWEJ POMOCY?

Niektóre dzieci mierzą się z większymi wyzwaniami i dlatego powinny otrzymać dodatkową pomoc.

Gwarancja dla dzieci ma pomóc nie tylko dzieciom doświadczającym trudności finansowych, ale również tym, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji, na przykład:

- dzieciom z niepełnosprawnościami
- dzieciom romskim*
- dzieciom objętym alternatywną formą opieki*
- dzieciom bezdomnym bądź dzieciom mieszkającym w niebezpiecznych warunkach
- dzieciom wywodzącym się z mniejszości etnicznych lub religijnych
- młodym ludziom, którzy nie są już objęci alternatywną formą opieki i rozpoczynają samodzielne życie.

3. NOWE DZIAŁANIA UE

Trwają prace nad lepszym wsparciem dla dzieci w nadchodzących latach.

Oto niektóre z pomysłów:

- Zapytanie dzieci i ich rodzin, co pomogłoby rodzicom w znalezieniu pracy (np. lepsze wsparcie w zakresie opieki nad dziećmi, podczas gdy rodzice pracują)
- Stworzenie projektów dotyczących opieki nad dziećmi, edukacji, sportu, kultury i włączenia społecznego
- Rozważenie sposobów zapewnienia większego wsparcia finansowego rodzinom z dziećmi
- Opracowanie zestawu narzędzi w zakresie zdrowia i dobrostanu psychicznego* we współpracy z UNICEF-em. Taki zestaw powinien zawierać jasne wskazówki, pomysły zajęć i propozycje działań mających pomóc dzieciom i młodym ludziom zrozumieć, czym jest zdrowie psychiczne, i dowiedzieć się, jak uzyskać pomoc.
- Ustanowienie programów mentoringu* w celu wspierania dzieci, które mogą potrzebować dodatkowej pomocy
- Pomaganie szkołom i służbom w lepszym wspieraniu dzieci romskich
- Przetestowanie karty europejskiej gwarancji dla dzieci*, aby ułatwić dzieciom i rodzinom uzyskanie pomocy
- Ściślejsze powiązanie gwarancji dla dzieci z gwarancją dla młodzieży, tak aby wsparcie było udzielane również w momencie wchodzenia w dorosłość
- Oferowanie większego wsparcia miastom, regionom i lokalnym organizacjom pomagającym dzieciom.

4. WIĘKSZE WSPARCIE DLA RODZIN

Dzieci radzą sobie o wiele lepiej, gdy ich rodziny mogą liczyć na potrzebne im wsparcie.

Gdy rodziny otrzymają potrzebne im wsparcie, dzieci mogą dorastać w lepszym zdrowiu, lepiej się uczą i mają większe poczucie bezpieczeństwa. Gdy w dzieciństwie zabraknie wsparcia, to w późniejszym okresie życia często potrzebna jest większa pomoc w zakresie opieki zdrowotnej, mieszkalnictwa i innego wsparcia społecznego.

Zakładane cele:

- Aby rodzice i opiekunowie mieli stabilną, dobrze płatną pracę i wystarczające środki finansowe na codzienne potrzeby, takie jak żywność, mieszkanie, odzież, transport i artykuły szkolne.
- Aby oferowana była opieka nad dziećmi i dostępne były miejsca w przedszkolach, co ma ułatwić rodzicom i opiekunom, zwłaszcza matkom, pracę lub naukę.
- Aby rodziny – w sytuacji gdy ich zarobki są niewystarczające – otrzymywały świadczenia na dziecko lub świadczenia rodzinne* oraz inne dodatkowe wsparcie, którego potrzebują.

5. LEPSZE USŁUGI DLA DZIECI

Wszystkie dzieci powinny móc korzystać z możliwości w ich otoczeniu.

Mierzenie się z trudnościami finansowymi w okresie dorastania może mieć wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci, ich wyniki w nauce, przyjaźnie, poczucie bezpieczeństwa i przyszłe możliwości. Dzieci i rodziny powinny mieć dostęp do informacji o możliwościach i o tym, jak z nich korzystać.

Usługi powinny opierać się na faktycznych potrzebach dzieci, a nie na skomplikowanych systemach. W miarę możliwości należy łączyć usługi wsparcia, tak aby rodziny mogły uzyskać pomoc bez konieczności zwracania się do wielu odrębnych placówek.

Ważne zmiany, o które się apeluje, to między innymi:

- więcej placówek opieki nad dziećmi i przedszkoli
- zdrowsze posiłki szkolne
- więcej zajęć sportowych, artystycznych, kulturalnych i pozaszkolnych
- więcej opieki dydaktycznej, pomocy w odrabianiu prac domowych i dodatkowego wsparcia w nauce
- lepsze wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego* w szkołach, w placówkach opieki zdrowotnej i w społeczeństwie
- mentorzy lub zaufani dorośli, którzy mogą wspierać dzieci doświadczające trudności.

6. WSPARCIE DOBROSTANU I BEZPIECZEŃSTWA

Każde dziecko ma prawo do poczucia bezpieczeństwa, wsparcia i ochrony w internecie i poza nim.

Wyzwania finansowe i społeczne mogą wpływać na dobrostan i zdrowie niektórych dzieci, co sprawia, że odczuwają one stres, osamotnienie i lęk.

Ważne jest, aby dzieci i rodziny otrzymywały pomoc na jak najwcześniejszym etapie. Może to być pomoc na etapie wczesnego dzieciństwa, w szkole bądź mogą to być usługi w zakresie zdrowia psychicznego i opieki zdrowotnej.

- Taka pomoc na wczesnym etapie może zapobiec pogłębianiu się problemów i zagwarantować dzieciom zdrowie, dobre wyniki w nauce i poczucie wsparcia.
- Szkoły, placówki ochrony zdrowia i pracownicy socjalni powinni współpracować, aby zapewnić dzieciom łatwiejszy dostęp do potrzebnej im pomocy.
- Platformy internetowe powinny również dołożyć większych starań, aby zapewnić dzieciom bezpieczeństwo.

Bezpieczeństwo zarówno w internecie, jak i poza nim jest naprawdę ważne. Kraje UE powinny nieustannie pracować nad poprawą ochrony dzieci, aby zmniejszyć zagrożenia i pomóc w zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa.

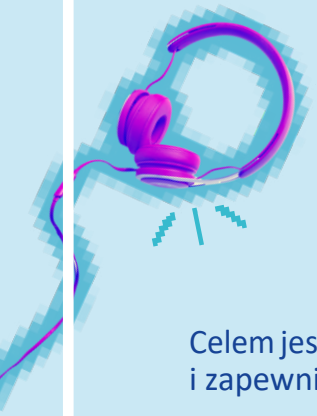

7. WSPARCIE DLA MŁODYCH OSÓB DOROSŁYCH

Support should not stop when children turn 18.

Celem jest udzielanie młodym ludziom potrzebnej im pomocy, aby mogli wejść w dorosłość i zapewnić sobie dobrą przyszłość.

Jest to szczególnie ważne w przypadku osób objętych alternatywną formą opieki, które nie mają rodziny zapewniającej im wsparcie.

Ukończenie 18. roku życia to wielka zmiana i wielu młodych ludzi także na tym etapie potrzebuje pomocy, aby:

- ukończyć szkołę lub kształcenie zawodowe
- znaleźć zakwaterowanie
- znaleźć pracę
- usamodzielnić się.

Jednym z narzędzi wspierających to działanie jest gwarancja dla młodzieży, która pomaga młodym ludziom w wieku 15–29 lat w znalezieniu pracy, uzyskaniu wykształcenia, odbyciu szkolenia lub przygotowaniu zawodowym.

8. KTO DOKONA POTRZEBNYCH ZMIAN?

Poprawa warunków życia dzieci i ich szans na przyszłość jest wspólnym obowiązkiem.

Wszyscy muszą blisko ze sobą współpracować, tak aby dzieci, młodzież i rodziny otrzymywały potrzebną im pomoc:

- instytucje UE
- rządy krajowe
- organy regionalne i lokalne*
- placówki szkolne, zdrowotne i społeczne
- organizacje społeczeństwa obywatelskiego* i organizacje charytatywne
- przedsiębiorstwa i fundacje
- rodzice, opiekunowie i rodziny
- same dzieci i osoby młode.

Zachęca się kraje UE do aktualizacji ich krajowych planów dotyczących gwarancji dla dzieci, aby wyznaczyć jasne cele, zapewnić wystarczające finansowanie oraz zagwarantować dzieciom i rodzinom potrzebne im wsparcie.

DEFINICJE

SŁOWO LUB WYRAŻENIE	ZNACZENIE
Alternatywna forma opieki nad dzieckiem	Forma opieki nad dzieckiem, które nie mieszka z rodzicami i znajduje się pod opieką innych osób, na przykład krewnych bądź opiekunów zastępczych, lub przebywa w domu dziecka.
Przygotowanie zawodowe	Uczenie się wykonywania określonego zawodu poprzez pracę z doświadczonymi osobami i jednocześnie odbywanie szkolenia. Wykonywanie faktycznej pracy pomaga młodym osobom zdobyć praktyczne umiejętności.
Świadczenia na dzieci i świadczenia rodzinne	Środki finansowe wypłacane przez rządy krajowe rodzinom, aby pomóc im pokrywać koszty związane z wychowaniem dzieci, na przykład wydatki na żywność, ubrania i inne potrzeby.
Ubóstwo dzieci	Sytuacja, w której rodzina dziecka nie otrzymuje wsparcia ani nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi, aby spełniać potrzeby dziecka i zapewnić mu godne życie, dostęp do nauki, zdrowie, poczucie bezpieczeństwa i udział w życiu codziennym.
Organizacje społeczeństwa obywatelskiego	Organizacje, organizacje charytatywne lub grupy społeczne, które niosą pomoc ludziom i dbają o społeczeństwo. Są to na przykład banki żywności, kluby młodzieżowe lub organizacje charytatywne zwalczające kryzys bezdomności, które wspierają rodziny i dzieci.
Karta europejskiej gwarancji dla dzieci	Karta, obecnie w fazie testów, która ma ułatwić dzieciom i rodzinom dostęp do informacji na temat usług i wsparcia, a jednocześnie chronić ich prywatność i zapobiegać ich stygmatyzacji.
Finansowanie	Środki finansowe na pokrycie kosztów projektów, usług lub działań wspierających ludzi i społeczności. W UE finansowanie może pochodzić od instytucji unijnych, rządów krajowych lub innych organizacji.
Władze lokalne	Samorządy lokalne i służby publiczne, które pomagają w prowadzeniu szkół, zapewnianiu zakwaterowania i transportu, a także wspieraniu społeczeństw w miastach i regionach.
Zdrowie psychiczne	Sposób myślenia, odczuwania i radzenia sobie w codziennym życiu. Oznacza między innymi, w jaki sposób radzimy sobie ze stresem, nawiązujemy kontakty z innymi i dokonujemy wyborów. Dobre zdrowie psychiczne oznacza zdolność pokonywania codziennych trudności i poczucie wsparcia w trudnych sytuacjach.
Opieka mentorska	Wsparcie ze strony zaufanej osoby starszej, która słucha, udziela porad, motywuje i pomaga w dokonywaniu wyborów.
Dzieci romskie	Dzieci należące do romskiej mniejszości etnicznej występującej w wielu krajach UE. Dzieci romskie nie zawsze są traktowane sprawiedliwie i mogą mieć większe trudności z uzyskaniem potrzebnego im wsparcia i dostępu do różnych możliwości.
Wykluczenie społeczne	Sytuacja, w której niektóre osoby nie mają dostępu do możliwości i usług. Przyczyną takiej sytuacji może być brak pieniędzy bądź wsparcia. W praktyce może to oznaczać nieuczestniczenie w zajęciach, niemożność nawiązywania przyjaźni czy brak dostępu do usług bądź brak możliwości udziału w życiu społecznym.
Materiały	Zbiór przewodników, działań, pomysłów i praktycznych narzędzi, które pomagają mieszkańcom UE poznać dany temat i dowiedzieć się, jakie działania należy podjąć.

#EUChildGuarantee

#EUChildParticipation

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
Prawo | Dane | Publikacje

© Unia Europejska, 2026

PDF KE-01-26-101-PL-N ISBN 978-92-68-43245-7 doi:10.2767/3744066